

Nieuwsthema: Grote boze wolf

Blok 2 – Nieuwsthema 1 – week 1

Vooraf

De hieronder staande woordenschattoefeningen staan uitgebreid toegelicht in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip.

Woordenschatles inplannen

De woordenschatles van Nieuwsbegrip bestaat uit allerlei verschillende werkvormen die je gedurende de week kunt inzetten om de doelwoorden te oefenen. Je geeft de les dus niet in één keer, maar plant in het weekrooster elke dag 5 tot 10 minuten in om met de woorden aan de slag te gaan. In de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip vind je meer informatie hierover.

Doel

De leerlingen beheersen de doelwoorden uit de Nieuwsbegriples *Grote boze wolf* passief.

Werkwijze

Vertel de leerlingen dat ze deze week oefenen met een aantal woorden uit de tekst van leesles 1.

Introductie

Vorbewerken en voorkennis activeren m.b.v. de opdracht **Woorden schatten** [Deze opdracht kan ook gedaan worden vóórdat de tekst van leesles 1 gelezen/behandeld wordt.]

- Laat het schema **Woorden schatten** (zie Bijlage 2 achteraan deze handleiding) op het digibord zien, en deel het schema als werkblad uit.
- Vertel de leerlingen dat de woorden in de eerste kolom tien woorden uit de tekst van leesles 1 zijn. Vraag de leerlingen na te denken over hun kennis van de woorden en van elk woord aan te geven hoe goed zij dit kennen, door een vinkje in een van de vier kolommen te zetten.
- Inventariseer eventueel de stand van zaken: projecteer het schema op het digibord, ga per woord via handen opsteken na hoeveel leerlingen welke kolom aangevinkt hebben en turf dit.
- Laat na afloop van de les (of op een later moment) terugkijken op het schema en dit opnieuw invullen. Is de woordkennis vooruitgegaan? Van welke woorden het meest?

Semantisering van de woorden

Laat de tekst op het digibord zien. Kies dan voor de versie met de gearceerde woorden. Deze versie van de tekst hebben de leerlingen geprint voor zich. Herinner de leerlingen aan de tekst en definieer de tien gearceerde woorden. Maak daarbij gebruik van de gegeven omschrijvingen en de context van de leestekst.

Oefenen met de woorden

Vervolgens bespreek je een aantal woorden uitgebreider. De antwoorden vind je achterin deze handleiding (Bijlage 3). De verschillende oefeningen staan uitgelegd in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip.

Woorden

De woorden die deze week aan bod komen zijn:

de zender	het apparaat waarmee berichten worden verspreid
de roedel	de groep wolven, herten, gemzen of honden
waarschijnlijk	bijna zeker
in totaal	alles bij elkaar
vrijwillig	omdat je het zelf wilt, zonder dat je ervoor betaald krijgt
aanbrengen	op een bepaalde plek plaatsen
het resultaat	de uitkomst
zich vestigen	gaan wonen
negatief	op een slechte manier
de overlast	de hinder, de schade

De woorden en definities vind je ook in Bijlage 1 als woord- en definitiekaartjes. Deze kun je gebruiken om in allerlei spelvormen de woorden en definities te oefenen.

Diepere semantisering

Meer betekenis geven aan de woorden

Om de woorden diepere betekenis te geven, geven we hieronder verschillende werkvormen. Het gaat om een script met een daarbij behorende interactieve vraag en grafische modellen. De hierna gegeven oefeningen zijn voorbeeldmatig. Je mag deze zelf aanvullen of vervangen door een zelfbedacht script of grafisch model bij een aantal doelwoorden.

Semantisering

Script en interactieve vraag

Lees het onderstaande script voor.

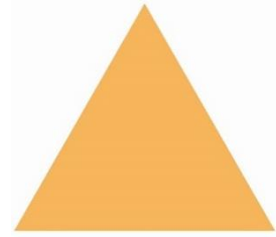
Mijn buurvrouw houdt van honden. Ze heeft er veel. En ze maken ook veel geluid. De buurt meldt deze **overlast** vaak. **De overlast** betekent de hinder. Het geluid is niet het enige wat voor **overlast** zorgt. Ook de poep op de stoep zorgt voor **overlast**. De burens zijn er al meerdere keren in gaan staan. Maar de buurvrouw snapt deze **overlast** niet. Ze ruimt altijd alles netjes op. Zou er iemand anders in de buurt zijn die de poep niet opruimt? **In totaal** hebben al vijf burens **de overlast** gemeld bij de buurvrouw. **In totaal** betekent alles bij elkaar. Die vijf burens hadden **in totaal** al tien hondendrollen op de stoep gevonden. **In totaal** hebben ze al elf keer bij de buurvrouw aangebeld om te vragen of ze de hondendrollen kon opruimen. Maar elke keer zegt de buurvrouw dat zij het niet was. Zij ruimt ze altijd netjes op. Maar wie of wat zou het dan geweest zijn? De burens denken allemaal dat het **waarschijnlijk** van een hond is. **Waarschijnlijk** betekent bijna zeker. Maar de buurvrouw denkt dat het **waarschijnlijk** een ander dier is. **Waarschijnlijk** zijn het de katten in de buurt geweest. Om zeker te weten dat het de katten zijn, heeft de buurvrouw een camera opgehangen. En ja hoor. De katten poepen allemaal op de stoep! **Waarschijnlijk** gelooft de buurt niet dat het de katten waren, maar de buurvrouw weet in ieder geval dat zij niet de enige is die voor **overlast** zorgt.

Interactieve vraag naar aanleiding van het script

Vraag de leerlingen of zij weleens **overlast** hebben van iets. Waar was dat? En wat zorgt voor de **overlast**? Heb jij weleens voor **overlast** gezorgd? Laat ze dit in kleine groepjes bespreken.

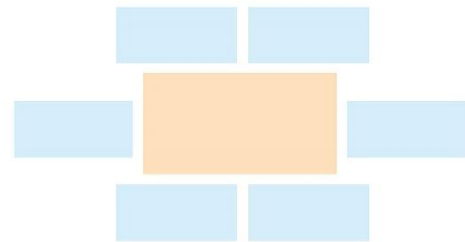
Semantisering
Grafische modellen
Woordendriehoekje

Teken een driehoekje op het bord of gebruik de digibordafbeelding (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Zet het woord **de zender** in het midden van het driehoekje. Leg het woord uit met behulp van de drie woorden of zinnen: **het apparaat, waarmee berichten en worden verspreid**. Deze noteer je elk bij een punt van de driehoek.

Woordenwolk

Maak een woordenwolk op het bord of gebruik de digibordafbeelding (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Zet het woord **in totaal** in het midden van de woordenwolk.

Vraag de leerlingen waar ze allemaal aan denken bij het woord en schrijf dat in de wolkjes eromheen. Dit kunnen woorden zijn als *alles bij elkaar, opgeteld, samen, het totaalbedrag, de som*.

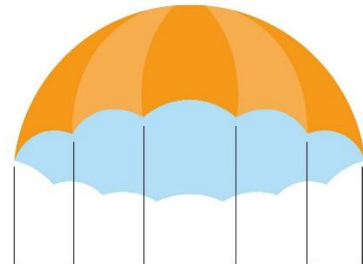

Maak een tweede woordenwolk op het bord of gebruik de digibordafbeelding. Zet het woord **zich vestigen** in het midden van de woordenwolk.

Vraag de leerlingen waar ze allemaal aan denken bij het woord en schrijf dat in de wolkjes eromheen. Dit kunnen woorden zijn als *gaan wonen, op een plek, een huis bouwen, verhuizen*.

Woordenparachute

Teken een parachute op het bord of gebruik de digibordafbeelding (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Zet het woord **de overlast** bovenaan in de parachute. Laat de leerlingen vervolgens woorden opnoemen die onder deze categorie vallen, bijvoorbeeld *de lekkage, de storm, de ziekte, de herrie, de stank*. Bij de woorden moet je steeds kunnen zeggen: ... (woord dat onder de parachute hangt) is een soort ... (woord dat in de parachute staat).

Woordentrap

Teken een trap op het bord met drie treden of gebruik de afbeelding voor het digibord (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Op de middelste trede van de trap zet je **waarschijnlijk**. Bedenk samen met de leerlingen welke woorden op de onderste trede komen: niet, nooit. Kunnen ze ook iets bedenken wat op de bovenste trede kan staan? Bijvoorbeeld: *zeker, altijd, wel*.

Synoniemenspiegel

Teken een eenvoudige spiegel op het bord of gebruik de digibordafbeelding (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Zet in de spiegel het woord **aanbrengen**. Welke woorden zie je dan in de spiegel terug? (*plaatsen, ophangen, zetten, bevestigen, monteren, ...*)

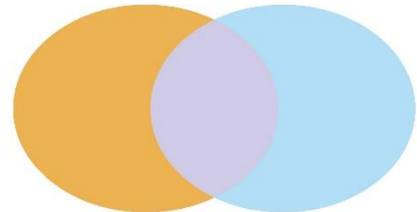

Teken een tweede eenvoudige spiegel op het bord of gebruik de digibordafbeelding. Zet in de spiegel het woord **het resultaat**. Welke woorden zie je dan in de spiegel terug? (*de afloop, het effect, de uitslag, de uitkomst, de opbrengst, ...*)

Teken een derde eenvoudige spiegel op het bord of gebruik de digibordafbeelding. Zet in de spiegel het woord **de overlast**. Welke woorden zie je dan in de spiegel terug? (*de hinder, het ongemak, de schade, de last, ...*)

Overlapper

Teken twee elkaar deels overlappende cirkels op het bord of gebruik de digibordafbeelding (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Zet links in de cirkel het woord **de roedel** en rechts het woord **de zwerm**. Bedenk samen met de leerlingen welke eigenschappen alleen bij **de roedel** horen en dus in de linker cirkel staan, welke alleen bij **de zwerm** horen en dus in de rechter cirkel komen en welke bij allebei horen en dus in het overlappende deel komen te staan

Woordenkast

Teken een eenvoudige kast op het bord of gebruik de digibordafbeelding (zie Bijlagen in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip). Zet in de bovenste twee laden de twee tegengestelde woorden: **vrijwillig** en **verplicht**. Op de laden eronder worden eigenschappen van beide begrippen geschreven. Je kunt de kast samen met de leerlingen vullen. Je kunt ook een rijtje eigenschappen geven, bijvoorbeeld *ik wil het zelf, het moet, je krijgt er geld voor, ik doe het uit mezelf, zonder dwang* en de leerlingen in tweetallen laten bedenken welke eigenschap aan welke kant van de kast hoort.

Teken een tweede eenvoudige kast op het bord of gebruik de digibordafbeelding. Zet in de bovenste twee laden de twee tegengestelde woorden: **negatief** en **positief**. Op de laden eronder worden eigenschappen van beide begrippen geschreven. Je kunt de kast samen met de leerlingen vullen. Je kunt ook een rijtje eigenschappen geven, bijvoorbeeld *slecht, goed, het compliment, de kritiek, fijn* en de leerlingen in tweetallen laten bedenken welke eigenschap aan welke kant van de kast hoort.

Consolidering

Oefenen met de woorden

Het is belangrijk de doelwoorden vaak te herhalen, zodat ze goed verankerd raken in het woordenschatnetwerk van de leerlingen. Consolideer daarom elke dag 5 tot 10 minuten en een keer in de week of maand langer, liefst een uur. Dit gaat het makkelijkst als consolideren elke dag in je rooster staat. Dan consolideer je in ieder geval een keer per dag. Natuurlijk kun je altijd tussendoor nog een keertje extra een korte consolideeractiviteit doen. Gebruik het dagritmekaartje ‘consolideren’ als reminder.

Woord van de dag

Op verschillende dagen kun je een van de volgende woorden herhalen:

vrijwillig: Wie meldt zich **vrijwillig** aan voor de opruimdienst? Niemand heeft gezegd dat het moet, ik doe **vrijwillig** mee aan deze actie, gewoon omdat ik het leuk vind.

de overlast: Heb je **overlast** van het geklets? Ik heb **overlast** van al het gedoe, ik kom niet aan werken toe.

Woordvierkant

De leerlingen werken in tweetallen. Ze kiezen drie doelwoorden uit. Bij elk woord maken ze een woordvierkant. Ze geven de betekenis, ze bedenken een mooie zin en ze maken een tekening erbij.

Doe er eventueel een of twee **gezamenlijk: negatief**

definitie: op een slechte manier

uitspraak: nee-ga-tief

meervoud: -

woordsoort: bijvoeglijk naamwoord (of de term die op school gebruikt wordt)

afgeleide woorden: -

contextzinnen: 1. Waarom praat je zo **negatief** over je vriendinnetje?

2. Ik heb een **negatieve** ervaring gehad met dat soort tafeltjes, dus ik heb liever andere tafels in de klas.

woord <i>het fenomeen</i>	uitspraak <i>fee - noo - meen</i> woordsoort <i>zelfstandig naamwoord</i>	afgeleide woorden <i>fenomenaal</i> (bijvoeglijk naamwoord/bijwoord)
definitie <i>het unieke verschijnsel; de unieke persoon</i>	uitleg of voorbeelden <ul style="list-style-type: none"> • een heel bijzonder iets of iemand • Beyoncé is een <i>fenomeen</i> in de popmuziek • De graancirkels die soms in graanvelden te zien zijn, zijn een bijzonder <i>fenomeen</i> 	plaatje/tekening
onthoudhulp herkomst: <i>Grieks → Phainomenon = dat wat verschijnt</i>	contextzin uit de tekst: <i>Als eerste man die een stap op de maan zette, is Neil Armstrong een <i>fenomeen</i>.</i>	
eigen contextzin: <i>Voor mij is zwemster Sharon van Rouwendaal een <i>fenomeen</i> omdat zij Olympisch kampioen 10 km open water is en meer dan twee uur achter elkaar in zee kan zwemmen.</i>		

Twee consolideerspelletjes

De beschrijving van de onderstaande twee spelletjes staat in de Algemene Handleiding Woordenschat bij Nieuwsbegrip (deze is te vinden op de website van Nieuwsbegrip onder Basismateriaal bij de Handleidingen).

Bedenk een vraag (spelletje 16)

Bij dit spel verzinnen de leerlingen in tweetallen vragen op basis van een van de woorden. De vraag moet zodanig worden gevormd dat het doelwoord het antwoord op de vraag is. Het is belangrijk dat de

leerlingen een vraag formuleren waarop het doelwoord het enige antwoord is. De vragen dienen dus specifiek te zijn. Bijvoorbeeld:

- Wat is er aan de hand als de grond hevig trilt? Dan is er een aardbeving.
- Waar ben je bang voor? Op deze vraag kan aardbeving het antwoord zijn, maar dit hoeft niet.

Woordverbindingen (spelletje 17)

Teken een woordenwolk op het bord. (Of gebruik de digibordafbeelding op de website www.Nieuwsbegrip.nl bij Basismateriaal, onder tabblad Overig) Zet in het midden van de woordenwolk een van de doelwoorden. Verbind et de leerlingen de andere nieuwe woorden uit deze les met het doelwoord in het midden van de woordenwolk door een zin te maken waarin je de relatie tussen het woord en de andere doelwoorden onder woorden brengt. Doe zelf één zin voor en nodig dan leerlingen uit zinnen te maken met de andere woorden.

Bijlage 1 Woorden en definities

de zender	het apparaat waarmee berichten worden verspreid	de roedel	de groep wolven, herten, gemzen of honden
waarschijnlijk	bijna zeker	in totaal	alles bij elkaar
vrijwillig	omdat je het zelf wilt, zonder dat je ervoor betaald krijgt	aanbrengen	op een bepaalde plek plaatsen
het resultaat	de uitkomst	zich vestigen	gaan wonen
negatief	op een slechte manier	de overlast	de hinder, de schade

Bijlage 2 Woorden schatten

WOORDEN SCHATTEN	Dit woord zegt me niks; ik heb het nog nooit gezien of gehoord.	Ik ben dit woord wel eens tegengekomen, maar weet niet wat het betekent.	Ik weet ongeveer wat dit woord betekent, maar kan nog wel wat uitleg gebruiken.	Ik ken dit woord en kan de betekenis uitleggen aan anderen of een voorbeeld geven.
Hoe goed ken je de woorden hieronder? Denk erover na en zet een vinkje in de passende kolom.	??	?☹️	😊☹️	😊👉
de zender				
de roedel				
waarschijnlijk				
in totaal				
vrijwillig				
aanbrengen				
het resultaat				
zich vestigen				
negatief				
de overlast				

Bijlage 3 Antwoorden

Hieronder vind je de antwoorden van de woordenschatopdrachten van deze week.

1. B
2. B
3. A
4. A
5. B
6. B
7. B
8. C
9. C
10. A
11. B en D
12. C
13. aanbrenge(n) – op een bepaalde plek plaatsen
de overlast – de hinder, de schade
de roedel – de groep wolven, herten, gemzen of honden
de zender – het apparaat waarmee berichten worden verspreid
het resultaat – de uitkomst
zich vestigen – gaan wonen
14. A
15. A
16. waarschijnlijk, negatief, in totaal, resultaat
17. C
18. A
19. zich vestigen, roedel, zender, aangebracht, overlast, vrijwillig
20. A
21. A
22. in totaal – alles bij elkaar
negatief – op een slechte manier
vrijwillig – omdat je het zelf wilt, zonder dat je ervoor betaald krijgt
waarschijnlijk – bijna zeker
23. B
24. A, D en E
25. A en B